

בית משפט השלום בראשון לציון

בפני כבוד השופטת צבייה גרדשטיין פפקין - אב"ד
פרופ' חגן מוניץ - חבר
עו"ד נחמיה גורל - חבר

מערער א.ח

נגד

משיב קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

פסק דין

- 1
- 2 1. המערער פנה לקצין התגמולים בבקשה להכרה לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-
- 3 1959 (להלן: "חוק הנכים"), זאת בגין מחלתו הנפשית, אשר לטענתו נגרמה במהלך ועקב שירותו
- 4 הצבאי. בהחלטתו מיום 28.4.15 החליט קצין התגמולים כי אין קשר סיבתי בין ההפרעה הנפשית
- 5 ממנה סובל המערער לבין שירותו הצבאי. כן נקבע בהחלטה כי לא נמצאו הוכחות שהתקיימו בשירותו
- 6 תנאי שירות חריגים או אירועים חריגים כפי שתוארו על ידו. על החלטה זו נסב הערעור שלפנינו.
- 7
- 8 2. המערער, יליד 13.8.93, התגייס לשירות החובה ביום 8.3.12. למערער הותאם פרופיל 82 והוא
- 9 שירת כלוחם בהגנה אווירית. המערער שובץ לקורס הכשרה שכלל טירונות ואימון מתקדם (רובאי 03
- 10 - ממרץ עד יוני 2012) אחר כך שירת בסוללה (יחידה 139 מיוני עד ספטמבר 2012) ובהמשך הועבר
- 11 לשרת כאפסנאי בקריה (ספטמבר 2012 - 16.10.12).
- 12
- 13 3. בחודש אפריל 2012 התגלה כי לאחותו הקטנה של המערער יש גידול בראש. האחות עברה
- 14 ניתוח בארץ, ולאחר מכן, באוגוסט 2012, הורי המערער טסו עם האחות לחו"ל לעבור טיפולים שם.
- 15
- 16 4. בתאריך 16.10.12 השתחרר המערער באופן זמני בפרופיל 24, לאחר שנבדק בבית חולים קפלן
- 17 באבחנה של הפרעת הסתגלות, שובץ לתפקיד עורפי, עלה חשד להתקף פסיכוטי, ונבדק שוב בבית
- 18 חולים באר יעקב. בתאריך 25.4.13, השתחרר סופית מהצבא לאחר שהותאם לו פרופיל 21.
- 19
- 20 5. המערער הגיש לקצין התגמולים ביום 3.6.13 תביעה לפי חוק הנכים, בטענה כי תנאי שירותו
- 21 היו כרוכים במאמצים פיזיים ונפשיים קשים, אשר השפיעו לרעה על מצבו הנפשי. המערער צרף
- 22 תצהיר מיום 21.5.13. המערער נבדק על ידי מומחה מטעם המשיב, ד"ר ינקו ז"ל, שקבע בחוות דעת
- 23 מיום 18.3.15 כי אין קשר סיבתי בין תנאי השירות לבין מצבו הנפשי. בהמשך ניתנה החלטת המשיב
- 24 מיום 28.4.15 הני"ל.
- 25
- 26 6. לאחר שהוגש הערעור לוועדה כאן, ערעור שנתמך על ידי חוות דעת של פרופ' פניג, ובטרם
- 27 הוגשה חוות דעת מגיבה, נפטר מומחה המשיב, ד"ר ינקו. עניינו של המערער הועבר לד"ר שם דוד
- 28 שנתן חוות דעת מטעם המשיב מיום 18.4.16.

בית משפט השלום בראשון לציון

- 1
- 2 7. מומחה המערער ומומחה המשיב תמימי דעים ביחס לאבחנה הפסיכיאטרית – סכיזופרניה.
- 3 חילוקי הדעות המקצועיים בין המומחים הם ביחס לקשר הסיבתי בין תנאי שירותו של המערער לבין
- 4 מצבו הנפשי. לטענת מומחה המערער שירותו הצבאי של המערער היה גורם לחץ משמעותי, ואין לייחס
- 5 למחלת האחות משקל במחלתו של המערער. לטענת מומחה המשיב לא היה בשירות כל לחץ
- 6 אובייקטיבי, בוודאי לא כזה הגורם להתפרצות מחלת הסכיזופרניה, וככל שהיה לחץ כלשהו הוא
- 7 קשור למחלתו הבסיסית של המערער או לכל היותר למחלת אחותו ולנסיגתם של הוריו עם אחותו
- 8 לטיפולים בחו"ל.
- 9
- 10 8. בין היתר לנוכח המחלוקת בין מומחי הצדדים אשר להשפעת תנאי השירות על מצבו הנפשי
- 11 של המערער, מונה מומחה מטעם הועדה בתחום הפסיכיאטרי, ד"ר נתן כספי. על פי חוות דעתו של
- 12 מומחה הועדה יש לייחס קשר לתנאי השירות בשיעור של 40%. המומחה קבע בנוסף שיש לייחס
- 13 למחלת האחות משקל דומה או אף גבוה מכך, והיתרה לנטייה הגנטית. מומחה הועדה זומן לעדות
- 14 ונחקר בבית המשפט.
- 15
- 16 9. ראשית, אשר לעברו הנפשי של המערער- לטעמנו הוכח פרה דיספוזיציה נפשית נוירולוגית
- 17 אצל המערער. בתיעוד שהונח לפנינו תוארו ממצאים של ליקויים בריכוז ובקשב; רקע נוירולוגי
- 18 התפתחותי (107-103 לת"ר); רעד בידיים; הימנעות מיצירת קשר עין (ת"ר 177); התנהגות שאינה
- 19 חולמת לגילו ועלולה להקשות על השתלבות חברתית וקשיים חברתיים (עמ' 108-106 לת"ר, לעניין
- 20 קשיים חברתיים ראו גם בת"ר 121 – סיכום אשפוז באר יעקב); חרדות סביב מבחנים (ראו גם שם);
- 21 חרדות סביב מגע בזרים בילדות ואמונה כי נגיעה בהם יכולה להעביר אליו את אופיים ואת התנהגותם
- 22 (ראו שם וגם בעמ' 182 לת"ר).
- 23
- 24 עם זאת ועל אף פרה דיספוזיציה זו, המערער לא אובחן כסובל מהפרעה נפשית בעבר,
- 25 המערער לא טופל במסגרת נפשית, ואין מחלוקת בין המומחים שטיפלו במערער, לרבות המומחים
- 26 בתיק זה, ומומחה הועדה, כי מצבו הנפשי של המערער עובר לשירותו הצבאי לא היווה פרודרום
- 27 למחלה (למעט ד"ר ינקו ז"ל שקבע שאולי בעתודה בטכניון החל הפרודרום). אשר על כן יש לקבוע כי
- 28 מצבו הנוירולוגי – הנפשי היה לכל היותר מצע – תשתית למחלה הנפשית שפרצה.
- 29
- 30 10. עוד זה המקום לציין, כי למערער היתה נטייה קונסטרוקטיבית גנטית לפתח את מחלת
- 31 הסכיזופרניה (במשפחת המערער סבתו חולה בסכיזופרניה).
- 32
- 33 11. כאמור, מומחה הועדה נחקר על חוות דעתו. בתחילת החקירה משנתבקש מומחה הועדה לא
- 34 להתחשב בגורמי הסיכון ובנטייה הגנטית למחלת הסכיזופרניה במסגרת 'החלוקה', העיד המומחה כי
- 35 בהנחה זו, יש לקבוע כי הן לתנאי השירות והן למחלת האחות משקל דומה בחשפת הלחץ על

בית משפט השלום בראשון לציון

- 1 המערער, לחץ שהביא את המחלה לפרוץ, ככל הנראה מוקדם משהייתה מורצת אלמלא אותם תנאים.
 2 המומחה הוסיף כי לטעמו יש לייחס מעט יותר משקל למחלת האחות (עמ' 24 ; 35 ; 42 לפרוטוקול).
 3
 4 12. לאחר ששקלנו את כלל הנתונים מצאנו לאמץ את מסקנתו של מומחה הועדה ולקבוע כי יש
 5 לקבל את הערעור כך שיש לקשור את נכותו הנפשית במחצית לשירותו הצבאי. ונפרט.
 6
 7 13. גורם לחץ- מחלת הסרטן של אחות המערער- הוכח לנו שקיים קשר ישיר בין מחלת אחותו,
 8 והטיסה של הורי המערער לחו"ל עם האחות (לביצוע טיפולים) לבין הלחץ הנפשי של המערער ופרוץ
 9 מחלתו, וזאת על אף שהמערער ניסה להפחית בקשר זה.
 10
 11 הקשר נלמד, בראש ובראשונה, מסמיכות הזמנים בין גילוי מחלת האחות והטיסה לחו"ל של
 12 החורים, לבין הפניות לגורמי ברה"י וההתקדמות בתסמיני המחלה.
 13
 14 מיד עם גילוי המחלה, בחודש אפריל, פנה המערער לקפ"סית ולרופא היחידה (ראו בנספח א'
 15 לתצהיר שהוגש וסומן מש/3, מפגש מיום 22.4.12 ; כן ראו בעמ' 346 לת"ר – קפ"סית 5.7.12, וכן בעמ'
 16 72 לת"ר מפגש מיום 18.4.12 עם רופא). כבר בפניות ראשוניות אלו סיפר המערער על מחלת אחותו
 17 במענה לשאלה ישירות בדבר המצוקה ממנה הוא סובל (ראו גם ת"ר 74 מיום 11.5.12),
 18
 19 סמיכות זו גם נלמדת כשמיד לאחר טיסת משפחתו לחו"ל בתחילת חודש אוגוסט 2012,
 20 המערער נפקד מהשירות, ומיד לאחר מכן חלה הדרדרות משמעותית במצבו הנפשי. לענין זה ראו
 21 לדוגמא ברישום ממפגש מיום 16.8.12 (עמ' 355 לת"ר): "על רקע מחלתו של אחותו א' התחיל לסבול
 22 ממצב רוח ירוד, ... היו שקיים במסלול ובלחצים עם התפקיד.. מאז שהגיע לסוללה חרגיש שיש הרבה
 23 לחץ בתפקיד... מאז שמשפחתו נסעה לארצות הברית חל החמרה הנוספת במצבו". (כך במקור).
 24
 25 שתיים, ניתן ללמוד על הקשר בין מצבו הנפשי של המערער לבין מחלת אחותו מהמסמכים
 26 הרפואיים שנכתבו בזמן אמת ומהדברים שנמסרו מפי המערער אז לגורמים המטפלים.
 27
 28 ראו לדוגמא, ד"ר קניאזנסקי- "לא יכול לשאת שאחותו חולה מאוד" (13.8.12, עמ' 46
 29 לת"ר); "ברקע אחות שחלתה במחלה קשה שככל הנראה הניעה את התהליך אצלו" (, עמ' 93 לת"ר,
 30 14.8.12, דברים דומים בת"ר 94); "מאז שהורים נסעו לארה"ב וכן לפני כן קיים שינוי" (עמ' 83 לת"ר,
 31 מיום 30.9.12); "חודש לאחר גיוסו אובחן גידול סרטני בבסיס הגולגולת לאחותו בת ה- 11 ... לאחר
 32 הטירונות וסביב אירוע זה החלו לחופיע..." (עמ' 122 לת"ר, בייח באר יעקב); תוכן מחשבות השווא
 33 באשפוז בבית החולים בנס ציונה- הוא אחראי למחלת אחותו (עמ' 128 לת"ר), וכן ראו המצוטט מעלה
 34 מהמפגש עם ד"ר הדי אליוט (מיום 16.8.12, עמ' 355-356 לת"ר); "מתרשמת ממצוקה אותנטית
 35 בתגובה לשני אירועים משמעותיים בחייו. הראשון, גיוסו למסלול לחימה העומד בניגוד לתפיסתו את
 36 עצמו את יכולותיו הפיזיות ולציפיותיו לתפקיד הקשור לתכנות מחשבים. השני, גילוי גידול בראש

בית משפט השלום בראשון לציון

- 1 של אחרותו הצעירה האמורה להיכנס לניתוח בסוף התודשי" (22.4.12 מפגש עם קפ"סית- מש/3, נספח
2 אי לתצהיר; כן ראו המפגש עם הרופא מיום 18.4.12 – שם אוזכר הלחץ ממחלת האחרות **כלחץ היחיד**.
3
- 4 ההלכה ברורה היא שיש משמעות ומשקל ראיתי ממשי לגרסה שנמסרת בזמן אמת למטפלים
5 (ראו לדוגמא בע"א 477/81 קצין התגמולים נ' אבדגיל פ"ד (2) 785 (1983). בענייננו, המשמעות
6 הממשית שיש ליחס למחלת האחרות כגורם לחץ אמיתי ומהותי.
7
- 8 **שלישית**, המערער עצמו בתצהירו, ולמרות עדותו, לא מכחיש כי היה בלחץ נפשי כתוצאה
9 ממחלת אחרות ומנסיעת הוריו לטיפולים עמה בארצות הברית. " ... במיוחד על רקע המצב בביתי עקב
10 מחלת אחרותי ונסיעתם של הוריי איתה לחו"ל לצורך טיפולים, ובמקום זאת זכיתי ליחס נוקשה שכלל
11 משפטים משפילים וענישה קשה, דבר שרק החמיר את הלחץ הנפשי בו הייתי שרוי".
12
- 13 14. **לחץ בתנאי השירות הצבאי ויחס נוקשה מהמפקדים** - מחלוקת מרכזית בתיק זה, נסבה
14 בשאלה האם אובייקטיבית קיים דחק היכול להביא לפרוץ מחלת הסכיזופרניה. בעניין זה הרחיבו
15 הצדדים בסיכומיהם, ובנסיבות העניין מצאנו להביא את עיקרי הטיעונים.
16
- 17 המערער טען כי תנאי השירות היו קשים וגרמו לו ללחץ נפשי רב. לטענתו בטירונות חווה
18 קשיים. לא היה מספיק אוכל, היו השכמות מוקדמות, אימונים גופניים לרבות מסעות, הלינה בשטח
19 היתה קשה לו. לאחר מכן בקורס יהלום - תנאי השירות בקורס היו קשים. העירו אותם במהלך
20 הלילה, בתנאי לחץ, לבצע דמיינים – שהם תרגולים ואימונים לסימולציות ולסיטואציות מורכבות של
21 תקיפה אווירית. לאחר מכן המערער התקשה לישון. במקביל היו תורנויות מטבח, שמירות ופעילות
22 לילית. המערער גם טען שלא טופל רפואית כפי שנדרש. כך גם לא זכה לפגישות עם הקפ"סית כפי
23 שנדרש היה.
24
- 25 עוד התלונן המערער כי מפקדיו לא נתנו לו את היחס הנדרש, לא הופנה לבדיקות רפואיות
26 חיוניות שנדרשו בשל מצבו, כך סבל מכאבים במפשעה ובאיבר המין, הקיא מספר פעמים בטרם נשלח
27 לטיפול רפואי וכיו"ב.
28
- 29 בנוסף, סיכום שהיה לו עם הקפ"סית כי יינתן לו זמן ובו יוכל ללכת לזמן התבודדות עם עצמו,
30 מבלי שיעשש על כך - לא קיים.
31
- 32 המשיב טען כי לא היו בתנאי השירות של המערער כל תנאי לחץ. לא בכלל ולא חריגים בפרט.
33 בוודאי לא לחץ שיכול אולי לגרום לפרוץ מחלת הסכיזופרניה. המשיב חתן בסיכומיו את טענותיו של
34 המערער בחלוקה לפי תקופות השירות: טירונות, קורס, אימון ומעבר לסוללה.
35

בית משפט השלום בראשון לציון

- 1 לטענת המשיב, בזמן הטירונות, אז פנה המערער לראשונה בתלונות נפשיות, כלל לא היו
 2 'דמיינים' אלא רק בקורס. כבר אז התלונן המערער על קשיי שינה, והתלונן בעיקר על לחץ כתוצאה
 3 ממחלת אחרת. לא היה דבר מלחיץ בתנאי השירות למעט טירונות רגילה של רובאי 03. טירונות קלה
 4 יחסית, במיוחד בהשוואה לטירונות חי"ר. טירונות שכללה גם מד"סים, אימוני קרב מגע, שדאות,
 5 מטווחים ותרגולי ירי, חלק מקצועי וגם חלק תיאורטי (ראו בעיקר בפרוטוקול עמ' 120-118). לטענת
 6 המשיב ביחס לטירונות, עדותו של מר צאלח כי לא היה כל לחץ מיוחד בתקופה זו, מקבלת חיזוק
 7 דווקא מעדותו של המערער, שלא ידע לחשיב בחקירה מה היה הלחץ המרכזי בטירונות, וכי מדובר
 8 היה בתנאי שירות בטירונות רגילים (עמ' 75 – 77 לפרוטוקול); ביחס לטענות לחוסר במזון – המשיב
 9 הפנה לעדויות המלמדות שהמפקדים דאגו לשאול לעניין זה. גם המערער אישר כי לא פנה לבקש עוד
 10 אוכל (ראו עדות מר קובי ועקנין עמ' 7-6; עדות המערער בעמ' 88, עדות מר תומר בר עמ' 146 לת"ר,
 11 פרוטוקול עמ' 10-11). ב"כ המשיב מפנה לתיעוד הרפואי מזמן הטירונות ומצביעה כי לא היו תלונות
 12 ביחס ללחץ כתוצאה מחוסר מזון או לחץ בכלל, אלא כי היה למערער קושי עם המסלול אליו נווט, וכי
 13 היה מעדיף לשרת בממ"ס או עם מחשבים וכי המערער מתקשה להתמודד עם החלק הלוחמני
 14 בתפקיד ועם מסגרת הזמנים.
 15 אשר לטענות על יחס המפקדים אליו בזמן הטירונות, מפנה ב"כ המשיב לעדות המפקד כי
 16 המערער קיבל את כל המגיע לו על פי הפקודות וטיפלו בכל בקשה או בעיה שהתעוררה. בנוסף העיד
 17 מר צאלח כי המערער קיבל יחס ראוי ומיוחד לנוכח מצבו (ראו פרוטוקול עמ' 145-144 וסעיפים 7-10
 18 לתצהיר). (ביחס לטירונות ראו סעיפים 27-40 לסיכומים)
 19
 20 אשר לדמיינים בתקופת הקורס - טענה ב"כ המשיב כי קשיי השינה החלו כבר קודם לכן,
 21 והפנתה לעדויות מר תומר בר ומר קובי ועקנין כי הדמיין הוא כמו מבחן בגרות, וכי אמנם היה מדובר
 22 בלחץ מובנה, אך עיקר הלחץ היה פיקודי.
 23
 24 ביחס לתקופת האימון והמעבר לסוללה – אז טען המערער כי סבל מכאבים במפשעה ולא
 25 טופל כראוי ולא ניתנו לו הקלות. ב"כ המשיב הפנתה לדברי המפקד שלמערער ניתנה הזדמנות ללכת
 26 לחובש או לרופא היחידה כל העת, וכל ההמלצות הרפואיות כובדו ומולאו. לטענת המשיב, המערער
 27 זכה להתחשבות רבה ביותר. רק כאשר הסבריו והימנעויותיו לא הצדיקו פטור אז נשפט בגין כך (כמו
 28 סירובו להתגלח בשל כאבים במפשעה).
 29
 30 15. כאמור הדברים הובאו בתמציתיות יתרה, וזאת מן הטעם שבסופו של יום מצאנו כי יש מן
 31 האמת בשני קווי הטיעון ובגישותיהם של שני הצדדים.
 32
 33 מצד אחד, תנאי שירותו של המערער, אובייקטיבית, לא היו חריגים במיוחד ולא הופעל על
 34 המערער לחץ ברמה חריגה. לא בטירונות, לא בקורס ולא ביחידה 139. לא באופן כללי ולא בהשוואה
 35 לחיילים האחרים. ככל הנראה היה הלחץ שהופעל עליו דומה ללחץ שהופעל על שאר החיילים במסלול

בית משפט השלום בראשון לציון

- 1 בו הוכשר. כמו כן, התרשמנו מהעדים שלא היתה התעמרות במערער כפי טענתו הראשונית, היחס
2 אליו לא היה קשה, ואפילו יותר מתחשב מאשר לחיילים אחרים.
- 3
- 4 נערכו שיחות עם הקפ"סית, שזה המקום לציין שעדותה היתה מהימנה ואמינה, ובין
5 הקפ"סית למפקדיו של המערער, לרבות אפשרות לזמן התבודדות שלא יחשב כנפקדות, אם המערער
6 יבקש זאת (בהערת אגב יצויין כי שוכנענו כי הסיכום היה שעל המערער לבקש זמן התבודדות, אך
7 ייתכן והמערער סבר אחרת ובפועל המערער לא ביקש מהמפקדים רשות לכך ונעלם ונדרשו לחפשו).
- 8
- 9 שוכנענו, כי כן הייתה היווצרות בין הקפסית לבין המפקדים, וכן ניתנו חקלות ביחס למערער,
10 בניגוד לטענות המערער, בסיכומיו ובסיכומי התשובה. הדבר נלמד מעדותה האמינה והברורה של
11 הקפ"סית ובנוסף, די בכך שהמערער לא הועמד לדין משמעתי בגין כל היעלמות והיעלמות והצורך
12 לגייס חיילים לחיפשו. ודוק- אין מחלוקת כי המערער 'נעלם' (לדעת המפקדים מדובר היה בנפקדות)
13 ללא הודעה מראש ונדרשו לארגן צוותי חיפוש למוצאו.
- 14
- 15 מאידך גיסא, מצאנו שעל אף שהיו התאמות, לא היה בהן די, לנוכח נתוניו האישיים של
16 המערער רגישותיו המיוחדות, הצטברות העומסים והלחצים משלב שלב של הכשרתו, הסימנים
17 שהפגין, ובעיקר לא עם הרגישות המיוחדת לנוכח הלחצים שהיו מבית – מחלת הסרטן של אחותו
18 ונסיעת הוריו עמה לטיפולים בארצות הברית.
- 19
- 20 כך, כחוט השני, עולה בתיעוד הרפואי בעייתיות עם לוחות הזמנים בהם נדרש לעמוד. לוחות
21 זמנים שלא ניתנה למערער הקלה מותאמת (ראו לדוגמא "מתקשה להתמודד עם מאפייני התפקיד
22 הצבאי הנוכחי (מתקשה עם החלק הלוחמני בתפקיד, עם הזמנים)" 5.7.12, ת"ר 345), הצורך בזמן
23 התבודדות וכיו"ב. גמישות שיתכן והיתה מתחייבת לנוכח מצבו והלחץ מבית שהיה מוטל עליו. לחץ
24 לו היו מודעים המפקדים. למעשה לא היה די בהתאמות לנוכח ההתמודדות הכפולה עם לחצי הצבא
25 ועם מחלת אחותו - "על רקע גיוסו למסגרת הצבאית ומחלה ממארת בה לקתה אחותו הצעירה" (עמ'
26 57 לת"ר, בריאות הנפש באר יעקב, 10/12); "לאחר הטירונות וסביב אירוע זה (מחלת אחותו – הערת
27 הועדה) החלו להופיע אצל אלעד התנהגות מוזרה בבסיס" .. (25.2.13).
- 28
- 29 **המעשה הבולט**, שיש לציין כאן, כאן הוא עונש הריתוק שהוטל עליו (שלא בוצע בסופו של
30 יום) סמוך למועד נסיעת הוריו עם אחותו לטיפולים בארצות הברית, עונש שבזדאי אינו מתחייב
31 במועד שבו הוטל וגם אם הייתה סיבה להטילו, התזמון לכל הפחות מהווה קשיחות מיותרת (ראו
32 לעניין זה גם עדותה של הקפ"סית).
- 33
- 34 16. מכל אלו נלמד, שבענייננו, יכולנו מצד אחד לקבוע כי לא הוכח לחץ חריג בכל אחד ואחד
35 משלבי החיול של המערער, שלב שלב, כפי טענות המשיב, אך גם יכולנו לקבוע שלא הייתה התחשבות
36 נקודתית במספר אירועים, ולהתייחס לכלל הלחצים כמכלול מצטבר, כפי טענות המערער.

בית משפט השלום בראשון לציון

- 1
2 17. אנו סבורים כי יש להסתכל על המקרה שלפנינו, שהינו מקרה מורכב, בפריזמה רחבה, תוך
3 הבנה שבאותה נקודת זמן, הופעלו על המערער, שיש לו נטייה גנטית ופרה דיספוזיציה נוירולוגית –
4 נפשית, שני סטריסורים משמעותיים ומהותיים שהשילוב ביניהם הביאו לפרוץ המחלה במועד שבו
5 פרצה. הוכח לנו, ברמת ההוכחה הנדרשת בהליך כאן, ששני הגורמים המהותיים הללו, שילובם, יצר
6 לחץ שהמערער לא יכול היה להכילו.
7
8 ודוק: המערער בעצמו מצהיר: "אין לי ספק שהצטברות הנסיבות הקשות הללו תרמו לעומס
9 פיזי ונפשי רב, אשר הוביל בסופו של דבר להתמוטטותי ולפרוץ מחלתי הנפשית" (סעיף 8 לתצהיר
10 מיום 2.12.13).
11
12 גם מומחה הועדה קובע:
13 "אני חושב שהשילוב של הסטרס של אחותו, הלחץ שהיה קיים בטירונות, כל, זה
14 האמביוולנטיות לגבי השירות בזה גם יוצר קושי להתמודד, ... אני גם לא יודע
15 מה היה בבית באותו זמן, אני בטוח שהיה לחץ מאוד קשה, ההורים מתארגנים
16 לנטיעה דחופה לארצות הברית, זאת אומרת כל הדברים, ... טוב, אני חושב שיש כאן
17 שילוב של 2 סטריסורים, אחד הוא מאוד משמעותי, האחות שהיא קרובה, שהוא
18 מתאר לפחות שהיא קרובה אליו שהיא חלתה במחלה מאוד מסוכנת שצריך, זה,
19 כמובן הסטרס הוא של הטירונות, שלאדם עם, עם רקע, עם חולשה מסוימת... תראי,
20 עצם זה שהוא היה אמביוולנטי כל פעם והוא אמר אני כן רוצה להמשיך, אני לא
21 רוצה להמשיך, אני חושב שהסטרס הוא היה משמעותי אבל אני חושב של אחותו
22 היה יותר משמעותי, זה מה שאני חושב".
23
24 18. לטענת המערער ככל שיקבע שתנאי השירות היוו אחד הגורמים לפרוץ מחלת הסכיזופרניה
25 יש לקבל את הערעור ולקבוע כי המחלה נגרמה (קשר סיבתי של 100%) מהשירות הצבאי. המערער
26 מפנה להלכת נוף ע"א (510/74 נוף נ' קצין התגמולים (8.1.1976)).
27
28 19. אולם, ההלכה מתייחסת לאותן מחלות קונסטיטוציונליות הרדומות בגופו של האדם,
29 והשירות הוציאן מן הכוח אל הפועל. ההלכה מתייחסת לנטייה רדומה "שלא נתנה אותותיה"
30 וההתלקחות הראשונה היא בשירות עקב אירוע או אירועים בשירות. הגורמים הנוספים אליהם
31 מתייחסת ההלכה הם הגורמים עובר לשירות, כמו אותה פרה דיספוזיציה אצלנו, לה כאמור לא נתנו
32 'משקלי בחלוקת הקשר הסיבתי. ואולו הדברים שנקבעו בהלכת נוף:
33 "אין חולק על כך שבטרם החל המערער בשירות, לא הגיעה מחלתו (כשהיא
34 כשלעצמה מחלה קונסטיטוציונלית) לשום גילוי, ולכן, אם היה אמנם בתנאי השירות
35 כדי להביא להתפרצות המחלה - וגם על כך אין מי שחולק - מן הדין לומר שהשירות
36 גרם לנכות ולא רק החמיר אותה. כך הוחלט בהרבה תקדימים לגבי כל המחלות
37 למיניהן העלולות להישאר רדומות בגופו של אדם, אך עלולות הן גם להתגלות
38 בחשפת תנאי השירות המיוחדים (שאינם צריכים להיות אירוע חד-פעמי דוקא).
39 הרי לפי ההלכה המשפטית, די בכך שהשירות היה אחד הגורמים שגרמו לנכותו של
40 החייל ולא דוקא הגורם היחיד. אם אין מקום לומר אפוא שבלאו הכי היתה המחלה
41 מתגלה בהתפתחותה הרגילה, בין שהיה הנכה חשוף לתנאי השירות המיוחדים ובין
42 שלא היה, דיך הוא לראות את הנכות כנגרמת ולא רק כמוחמרת עקב תנאי השירות".
43

בית משפט השלום בראשון לציון

20. המצב שלפנינו שונה הוא. אמנם המערער התגייס עם הנטייה הקונסטיטוציונלית, ואמנם התגייס הוא עם פרה דיספוזיציה ועם רגישות שכבר ליוותה אותו בחייו, אבל כל אלו לא השתכללו לכדי פרודרום. בשל כך, גורמים אלו לא הובאו בשקלול ובשיוך הקשר הסיבתי. השקלול שיש לבצע במקרה שלפנינו, המדגים את מורכבות החיים, הוא שקלול של סיבות מולטיפאקטוריאליות שארעו בו זמנית, בהן בין היתר תנאי השירות, שהביאו את אותה נטייה קונסטיטוציונלית ואת אותה תשתית לכדי מחלה נפשית.
21. הכרה בגרימה, כטענת המערער, לא רק שיש בה משום עיוות המציאות ותמונת הקשר הסיבתי האמיתית, אלא גם הרחבה דה-פאקטו של ההלכה הני"ל ושל ההלכות הנוגעות להכרה בגין התפרצות מחלה קונסטיטוציונלית. המערער מבקש להכיר בגרימה על אף שלא מדובר במצב של נטייה קונסטיטוציונלית גרידא, בצירוף אירוע בשירות שהעביר אותנו מ-0 ל-100, אלא במחלה שהתלקחה על רקע נטייה קונסטיטוציונלית ועל רקע פרה דיספוזיציה עקב סיבות שונות כולל כאלה שאינן קשורות לשירות.
22. אין למשל הוכחה שהמחלה הייתה מתפרצת, בכלל או באופן ובמועד שבהם פרצה, אלמלא מחלת האחות ונסיעת ההורים עמה לטיפולים בארצות הברית. אדרבא: לשיטתו של המומחה, המקובלת עלינו, זה הטריגר העיקרי והמובהק ביותר. הוסיפו לכך את העובדה שהיו רמזים קודם לשירות – גם אם לא עלו כדי פרודרום "רשמית" – והמסקנה היא כי עמדתו של המומחה בדבר הכרה חלקית משקפת את תמונת הקשר הסיבתי המורכבת והמולטיפאקטוריאלי.
23. מנגד, אין מקום לקבוע כי יש לייחס לחלק של מחלת האחות מעבר לחלק המיוחס לתנאי השירות. אמנם המומחה מבהיר כי ככל הנראה למחלת האחות היה משקל רב יותר, אולם במסגרת ייחוס הקשר הסיבתי הוא מייחס חלקים שווים פחות או יותר. בעניין זה, חיזוק נוסף ואחרון למסקנה זו מצאנו לנו בהלכה הכללית לפיה יש ליישם את חוק הנכים ברוחב לב ומתוך גישה גמישה וערכית.
24. בהערת אגב נציין כי ב"כ המערער הפנה לפסיקה שהנתונים בה דומים לאלו שבהלכת נוף, או שבהם לא נקבעה חלוקה ברורה בחלק שיש לייחס לשירות הצבאי או שנקבעה בהם החמרה.
25. אשר על כן אנו מקבלים את הערעור בחלקו. אנו קובעים שיש לייחס קשר לשירותו הצבאי בשיעור של 50%.
26. המשיב ישא בשכר טרחת עורך דין והוצאות בסך כולל של 10,000 ₪.

בית משפט השלום בראשון לציון

[Redacted]

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

אנו מתירים את פרסום פסק הדין שהושמט ממנו שמו של המערער.

המזכירות תעביר עותק פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, יב' כסלו תשע"ט, 21 בנובמבר 2018, בהעדר הצדדים.

עו"ד נחמיה גורל חבר	פרופ' חנן מוניץ חבר	השופטת צבייה גרדשטיין פפקין אב"ד

צבייה גרדשטיין פפקין, שופטת